

SLOVENSKI NAROD

Izdaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznika. — Inzerati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3.—, večji inzerati petič vrsta Din 4.—, Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisni se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8. — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE: celjsko uredništvo: Stronmayrjeva ulica št. 60, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101. Račun pri poštne čerkovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351.

Kazen za zločin

Razglasitev sodbe v Malijevem procesu — Andrej Mali obsojen na smrt, Anton Mali na 20 let ječe, Marija Gomajerjeva na 8 let ječe

Novo mesto, 31. oktobra.

Kakor je bilo vse dopoldne Novo mesto tudi popoldne mirno, je oživilo šele v poslopju okrožnega sodišča, kjer se je stiskala razvneto množica za karte. Dvorana je bila nabito polna in točno ob pol štiri je stopil sodni dvor in je razglasil predsednik Kavčič z energičnim glasom obsodbo, obenem pa opozoril občinstvo, naj se zadrži mirno in ga opozoril, da bo drugače izpraznil dvorano.

V dvorani je bilo nekako svečano razpoloženje. Ob strani so stali sodni govorniki obtožencev.

PRIVEDITE OBTOŽENCE!

Je dejal predsednik in že je vstopila Marija Gomajerjeva, ki je sedla na drugo klopo. Zopet ima temnomodro obleko ter izgleda popolnoma mirno. Takoj za njo sta vstopila tudi brata Malijeva, oba rdeča v obraz.

Oba stopita pred sodnika in se po vojaško zravnata, da popolnoma mirno poslušata sodbo. Niti z očmi ne trene Andrej ter skoraj predrzno zre v sodnika. Skoraj bi rekel, da mu igra na ustnicah smeh. Tono gleda topo predse, z malo odprtimi ušmi, in Marija Gomajer je udano nagnila glavo. Ta trenutek že čita predsednik sodbo.

DA SO MALI ANTON, MALI ANDREJ IN GOMAJER MARIJA KRIVI ter naglo imenuje paragrafe 167/II itd. Ljudje menda ne slede tem številkam, ker so vsi v zavesti, da bodo kmalu čuli, kakšna bo kazen.

Mali Anton je obsojen zaradi razbojništva s prevdankom in krutostjo na 20 let ječe

MALI ANDREJ ZARADI ISTEGA ZLOČINA IN TUDI ZARADI KRIVE PRISEGE V LOMBARJEVEM PROCESU NA SMRT.

Gomajer Marija zaradi tega, ker je pomagala pri zločinu s tem, da je dala Antonu pištolo in 200 dinarjev za pot na osem let ječe.

Razen tega so vsi skupaj obsojeni na plačilo odškodnine staremu Anžlovarju v znesku 20.600 Din in izgonu častnih pravic, včet jim je tudi preiskovalni zapor.

Oba moška sta bila popolnoma mirna, njej pa je že globlje klonila glava in solza se ji je zabijala v oči. Predsednik je nato začel čitati 19 strani dolgo obrazložitev.

Zadnje ure pred sodbo

Novo mesto, 31. oktobra.

Pust, temen dan, da človek ne more biti dobre volje, vrh tega pa ga pred vlakom nadlegujejo še ljudje, kaj in kako je s sodbo. Ne morejo verjeti, da novinarji še ne vedo za usodo Andreja in Toneta Malijev ter Marije Gomajerjeve. Ne njihove žrtve Amalijs se nihče ne spominja in ne omenja niti z besedico. V napetosti pričakovanja odločitve je izgubila ves pomen in je v teh trenutkih

za javnost skoraj pozabljena

Tudi v dobro zasadenem dolenskem vlakcu se govori le o sodbi. Vsakdo ima znanca advokata in vsi so nezmotljive kapacitete v kriminalnih zadevah. Vsakdo ve najtočnejšo sodbo. Le enega se javnost ne more odločiti, kaj bo z Gomajerjevo. Moški upajo, da bo oproščena, ženske jo pa obsojajo že zaradi njenih ljubavnih razmerij samih, ki se po naši morali za pošteno žensko ne spodobijo. Vse stroge sodnice so seveda čiste in brez greha. Kaj bi se zgodilo, če bi stopil zopet Kristus med množico in pozval zlohotne ter ogrožene ženske, naj prva vrže kamen, če je brez greha.

Med potjo v vlak so le ljudje, ki gredo po opravkih. Kmetje s strahom gledajo v bodočnost, ker se s takim besom širijo umori. Mnogo razglablja o vzrokih in star mož tam od Višnje gore moza kima z glavo in pravi: »Kmet je za

jim kaj takega niti na misel ne pride. Marija Gomajerjeva se po razpravi dolgo ni mogla potolažiti in je brez prestanka krčevito jokala. Ko so ji po šle sile, je padla v ekstazo ter bila prav vesela, da je

na sprehodu poskakovala in se smejala

Sedaj se je pomirila in zopet mnogo joče. Zadnje ure je zopet mirna in udana v svojo usodo. Ni razburjena ter mirno čaka na pravično sodbo in večkrat mimogrede omeni: Če me sodniki spoznajo za krivo, naj store z menoj, kar hočejo, pomagati si sama ne morem. Sodi naj me pravica.

Simpatije občinstva v Novem mestu so se nagnile skoraj v celoti

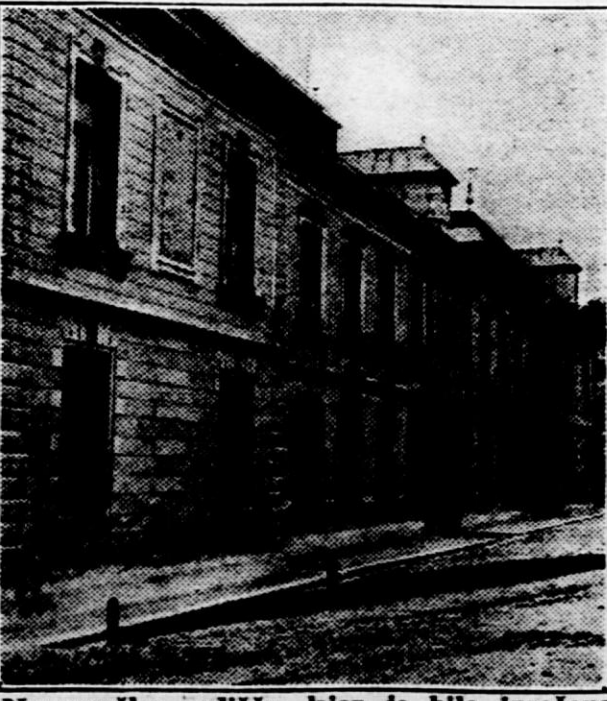
na strani Gomajerjeve in opoldne je vladalo splošno pričr-

Andrej Mali med obravnavo

nje, da ne bo obsojena. Ona pa med tem toži o svoji bolezni na ledvicah ter s hrepenenjem po svobodi izraža upanje, da bo kmalu šla domov. Mirna je in potolažena, češ, da veruje v pravico. Pravkar sem srečal njenega očeta, kre- pak in postaven gorenski mož. Miren je.

Nenavadno snažno in lepo poslopje okrožnega sodišča je prav tako tiho, kakor je na ulicah. Le na vrata se ljudje ozirajo ter nemo odhajajo dalje, ker vedo, da za njimi predsednik dr. Kavčič dikтира sodbo in razloge. Na vprašanja radovednežev sploh nihče ne odgovarja, sicer pa je tudi vseno, saj bo sodba znana že čez nekaj ur.

Novomeško sodišče, kjer je bila izrečena sodba

Vprašanje smrtne kazni

Vprašanje smrtne kazni ni tako enostavno, da bi lahko šli preko njega s prazno ugotovitvijo, da »zločinec s smrtno kaznijo sploh ne more biti kaznovan«. Je tudi neodpuščljiva površnost trditi, da »tistih nekaj dni strahu pred obsejenjem ne more veljati zob za zob«. Tako lahko pač ne smemo preostati vprašanja smrtne kazni, posebno zato ne, ker pravzga kriterija tu itak ne moramo imeti. Le človek, ki je že bil obsojen na smrt, bi nam lahko povedal, kaj se pravi točno vedeti, kdaj bo umrl in vedeti tudi, kaj vse boš še pretrpel, predno ti ugasne luč življenja.

Smrt sama po sebi ni nič strašnega, saj vsi vemo, da bomo prej ali slej umrli. Nikogar pa ni med nami, ki bi do ure ali celo minute točno vedel, kdaj bo umrl. Tudi če bi zdravnik bolniku povedal, da mu je ostalo še nekaj dni ali ur življenja, bi to ne bilo tako strašno, ker bi mu bolnik ne verjel, a če bi mu že verjel, bi še vedno upal, da se bo obrnilo kako drugače ali da se bo smrt zakasnila. In baš v tem, da človek ne ve, kje in kdaj bo umrl, tiči glavni vzrok, da se mu smrt ne zdi strašna. To pa odpade pri zločincih, obsejenih na smrt. Na smrt obsejeni ne more gojiti nobenega upanja, da mu še ne bo treba umreti, ker točno ve, da so mu ure štele. On se tudi ne more tolažiti, da smrti nekaj dni ali vsaj nekaj ur še ne bo. Saj mu jasno povsod, da bo tega in tega dne ob tej in tej uri prestopil prag večnosti. Iskrice upanja še tli v njem, dokler ni smrtna obsodba potrjena, potem pa stopi na mesto upanja groza, ki je ni mogoče popisati. Nobeno pero ni tako spretno, da bi lahko spravilo na papir to, kar čuti in preživlja na smrt obsejeni od trenutka, ko mu končno in nepreklicno

sporoče, kdaj bo umrli, pa do trenutka, ko ugasne v njem zadnja iskrice zavesti. Če bi se mogel le en obsejenec vrniti v življenje in povdati ljudem, kako strašno so bili njegove duševne muke in kako krčevito se je njegovo telo branilo smrti, bi bilo zločinstvo kmalu iztrebljeno.

Ni torej nobenega dvoma, da je smrtna kazen res najhujša kazen in da bi strožje zločince na možni kaznovati. Kako strašno so zadnje ure na smrt obsejenih, nam pričajo vsi primeri, ko si poedinci ali cele skupine raje sami končajo življenje, kot pa da bi šli na morišče. (Takih primerov je bilo več med rusko revolucijo.) Mnogi tudi zblazne, predno nastopijo pot na morišče, in še nekaj je, kar napolni zadnje ure na smrt obsejenega z grozo tako, da navadno pred samo umrtitvijo ni več pri polni razsodnosti in da se niti prav ne zaveda, kaj se godi z njim. To je zavest, da ga bodo umrtili ljudje in da se bodo ljudje nad njegovimi mukami še naslajali. Prestopiti mejo med biti in nbiti je lahko, če človek ne ve, kdaj in kako jo bo moral prestopiti, težko in strašno pa, če sta mu točno znana čas in kraj smrti.

Sveda so tudi izjeme, so na smrt obsejeni, ki gredo na morišče mirno, hladnokrvno, cinčno, toda izjeme le potrjujejo pravilo. Sicer pa, kdo ve, kaj se godi v duši človeka, ki stopa na morišče in šteje minute, sekunde, kar mu jih je še ostalo? Kje imamo dokaz, da je bil res mir, hladnokrvnost ali cinizem tisto, kar smo videli na obsojenčevem obrazu, ko mu je bila zadnja ura tako, da je njene udarce razločno slišal? Ali ni bilo to morda kaj drugega?

Najstarejši volilec v Preserju

Preserje, 27. oktobra.

K nedeljskim občinskimi volitvam je prišel tudi 96letnik Josip Jereb iz Goričice pri Preserju. Rojen je bil l. 1837. in je dolgo vrsto let dobro gospodaril na svojem posestvu. Pred 30 leti pa je prepuštil gospodarstvo sinu. G. Jereb je učakal že tretji rod. Je še popolnoma zdrav, čvrst, vidi dobro, ima močan glas ter rad pripoveduje o svojih doživljajih. Prav verjetno je, da bo učakal stoto rojstno leto.

Svoj glas je dal nacionalni listi g. Fr. Kosirja, ki je tudi zmagala z 253 proti 251 glasovom. Nasprotniki so napeli vse sile, da bi zmagali, vendar bilo je zaman. Njihova agitacija se je vsrila tako v gostilni, kakor v cerkvi. Napovedovali so dobre čase in vsega dovolj. Ko bodo zmagali, bo skoraj prav tako, kakor je bilo v času, ko so se vile prepevale Preserjanom. Eden pa je vendarle občutil to dobroto. Bil je neki reven Rakničan, ki je nerad, vendar prisljen volil punktaško listo. Za plačilo so mu dali toliko jesti in piti, da se je ubogi možak onesvestil. Drugi mladi punktaši pa so se od jeze maščevali nad nekim ubogim delavcem. Razbili so mu več stvari ter mu na njivi posekali vse zelje.

Grk zamorski kralj

Doživetja Grka Spiropula so res presenetljiva. Med vojno je Spiropulos služil kot navaden vojak in po vojni se je napotil v afriške kolonije iskat srečo. Obogatel ni, pač je pa postal v neki zamorski naselbini poglavar plemena. Čez sedem let je prišel že kot nabas Salama v Transvaal, kjer so ga sprejeli kot kraljevskega gosta. Angleške oblasti so obvestile zunanje ministrstvo, da ponuja Angliji usluge zamorski kralj. Iz Londona je takoj prišel odgovor: ob-

enem pa povabilo, naj se pripele za-morski kralj v Anglijo. To se je tudi zgodilo in bivši grški vojak je odpotoval v London, kjer ga je sprejel v avdi-jenci sam kralj. Pustolovec je zagotovil angleškega kralja o lojalnosti svojih podložnikov.

Iz Londona je odpotoval nabas Salama v druge države, kjer je sklepal pogodbe in spravil v žep težke tisočake. Nikomur ni prišlo na misel, da se skriva v možu orientalskega tipa z zlatim obročkom v nosu Grk. Spiropulos je končno sklenil posetiti inokognito svojo domovino in tako je prišel v Ate-ne. Tam so ga sprejeli kot vazaja angleškega imperija zelo svečano. Pripravili so mu razkošno stanovanje v najlepšem hotelu, kjer so priredili njemu na čast banket, a prišli so tudi novinarji, da bi zvedeli kaj zanimivega od redkega orientalskega gosta. Komedi-ja bi se bila nadaljevala, da ni spoznal Spiropula njegov prijatelj izza otroških let, ki je bil zaposlen v hotelu. Potem je nastopila policija in napravila pusto-lovčevemu kraljevanju konec.

Iz Kranja

— Pogreb tragično preminulega mladenčca. V nedeljo smo spremlili na Golin-ku za tuberkulozo umrlega jurista in konservatorista Borisa Hrovatina iz tukajšnje mrtvašnice na pokopališče. Prebrano umre-mu mladenčcu idealistu so izkazali zadnjo čast mnogi prijatelji in tovariši konservatoristi in juristi iz Ljubljane, akademski pevski zbor mu je zapel v slovo več zalo-stink, postopila pa sta se od nepozabnega tovariša zastopnik Društva slušateljev juridične fakultete in akademskega društva »Zarje«. Naj mu bo kranjska zemlja lahka!

Planica, 31. oktobra. 20 cm snega. Smuka dobra.